

Zelzele

– sahara · 09 Ocak 2024

Beş sınıf ve beş öğretmenli köy ilkokulunda öğrenciydim. Bugün gibi ansırım üçüncü sınıftım. Tam gün ders yapılan okulumuzda öğleden sonra dördüncü dersimiz Türkçeydi.

“Çocuktum, ufacıktım, / Top oynadım acıktım. / Buldum yerde bir erik, / kaptı bir Alageyik./ Geyik kaçtı ormana, /Bindim bir akdoğana. Doğan yolu şaşırıldı, /Kaf Dağı’ndan aşırıldı.” Dizeleriyle başlayan Alageyik adlı şiiri tahtada ezbere okutuyordu bir kız arkadaşımız.

Bir anda sınıf sağa sola gitmeye başladı. Şiiri okuyan kız arkadaşımız ve diğer kızlar ağlaşarak öğretmenimizin yanına koşup bacaklarına sarıldılar. Hepimiz şaşkınlık içindeydik! Sarsıntı uzun sürmedi. Tüm sınıflar okulun bahçesine çıktık. Öğretmenlerimiz yer sarsıntısı, zelzele olduğunu söylediler. Bir yıl önce Yusufeli duvar ustalarının yaptığı okulumuz duvarlarında çatlama benzeri hasar yoktu. Yarım kalan derse girmeyip bahçede oyunlara dalıp sarsıntıyı unuttuk.

Yıllar geçti. Radyolardan olacak, Varto’da deprem olduğunu duymuştum. Bu kez ortaokuldaydım. O yıllarda tek eğlencemiz siyah-beyaz Yeşilçam filmlerinin oynadığı sinemalardı. Elli kuruşu edindiğimiz gibi öğleden sonra ders yapılmayan Çarşamba günleri birçok arkadaş, ilçemizde tek olan Ses Sinemasının müdavimi olurduk. Yine böyle bir gün adını anımsayamadığım bir filmde Varto depremi işleniyordu. Bir köy ağası, desise ile elde ettiği bir tazeyle hem hal olmak isterken kerpiç evin duvarları zalim ağanın ve zavallı avının üstlerine devriliyordu. Evin duvarlarının yıkılmasının nedeni yaşanan depremdi...

Öğretmen Okulu'nda okuduğum yıllarda yaşandı Emet depremi. Artık yer sarsıntısı Arapça kökenli olan zelzele kelimesi yerini Türkçe deprem kelimesine bırakmıştı. Okulda arkadaşlarla idarenin bilgisi ışığında Emet için yardım kampanyası düzenledik. Her teneffüste mikrofonla depremedelerin acıları anlattık. Zaten kıt olan harçlıklarımızdan hayli bir meblağ toplandı.

Bu kez de deprem haberini köy kahvesinde duydum. Yetmişli yıllardı. Özellikle Sakarya ilini etkileyen bir deprem yaşanmıştı. Sakarya'ya yerleşen, öğretmenlik yaptığım Trabzon'daki köyüne ziyarete gelen bir arkadaşımız deprem haberini duyunca etekleri tutuştu. Hemen nahiyedeki PTT'ye koştu. Sakarya'daki yakınlarından haber almak istiyordu tez elden...

Sene 1999 aylardan Ağustos Şavşat'taki köyümdeyim. Yeni ev yaptırıyoruz. Kahvaltıdaız. İletişim aracı yoktu yanımızda. İstanbul'dan kızım aradı. Hüzünlü bir sesle konuşuyordu. Bilinen Gölcük depremini haber verdi. Evimize bir çeyrek saatlik uzaklıktaki lokantaya koştuk. Yıkılan binalar, hasar gören köprüler, enkazlar arasında çaresizce dolaşan insanların durumu içler acısıydı. Fakat deprem bize çok uzaktı. Belgesel bir film izlercesine izledik yaşanan akıl almaz yıkımı.

Bir hafta sonra Derince 'ye döndük. Dönüşte Sakarya sınırına yaklaştığımızda yıkımın etkilerini somut olarak gözlemlemeye başladık. Evimize gelirken sokaklarda gördüğüm yurttaşlarının halini betimlemeye kelimeler yetmez. Günlerde yüce dağ başlarında saatlerce süren dolu yağışının altında kalan yorgun, uykusuz çobanlar gibi şaşkın şaşkın dolaşıyorlardı şaşkın şaşkın...

1999 depreminin yaraları tamamen sarılmazken bu kez Hatay, Adıyaman, Kahramanmaraş ve çevre illerde büyük yıkım ve acılara neden olan 2023 Şubat depremi yaşadık. Van, Malatya, İzmir depremlerini de gördü bu topraklarda yaşayan bizler.

Şu gerçeği yazmazsam depremle yaşamayı öğrenmiş, bu uğurda mesafeler kat etmiş ülkelere, o ülkelerin bilim insanlarına ve siyasilerine haksızlık etmiş olurum. Çok yakında yedinin üzerinde deprem yaşandı Japonya'da. En son dinlediğim haberlerde can kaybının 128 olduğuydu. Allah saklasın aynı şiddette bir deprem İstanbul ağırlıklı Marmara Bölgesi'nde yaşansa yaşanacak yıkımı ve can kaybını düşünmek bile istemiyorum.

Deprem konusunda bizleri hemen hemen her gün uyarıyor bilim insanlarımız. Uyarılar da gerçekleşiyor istemesek de. Ve maalesef siyasilerimizin birinci gündemi rakiplerimizi nasıl alt ederiz. Yaklaşan yerel ve ileride yapılacak seçimlerde başarılı olma telaşesi...

Çocukluk yıllarımda, dünyanın bir sarı öküzün boynuzlarında tutulduğu söylenirdi. Ve sinekler öküzü rahatsız ettiğinde öküz kafasını sağa sola sallarmış. Bu sallanma sonucu zelzele oluşur derlerdi. Söylenti buydu köylerimizde. Günümüzde artık bu söylentiye inanan kalmadı. Bilim insanlarına inanıyoruz: Depremlere neden olan doğa olaylarının yaşanması olduğu.

Depremiñ oluř nedenleri öğrendik öğrenmesine de, depremlle yaşamayı öğrenemedik henüz. Konutlarımız depreme yetesiye dayanaklı değil. Ülkemiz maalesef deprem kuşağında. Yařanabilecek olası depremlerden en az zararla kurtulmanın yollar var elbet. Ulusça bu güce sahibiz. Yeter ki, bu konuda kesin irade oluşsun. Deprem acılarını ve yıkımlarını ulusal seferberlik yaparak engelleyebiliriz.

Yaşanan şubat depreminde kentsel dönüşüm, evsiz kalan yurttaşlarımız için Zorunlu Motorlu Taşıtlar vergisi iki kez alındı. İçtenlikle inanarak öneriyorum: Ülkemizde yaşanabilecek depremleri karşılamak için ulusal seferberlik yapılmalı. Sakarya Savaşı öncesi Mustafa Kemal meclisin kendisine verilen yetkiye dayanarak Tekâlif-i Milliye Emirleri yayımlayarak halkımızdan ordumuz için yardım istedi. Ve toplanan yardımların zafer kazanılmasına büyük katkısı oldu.

Aynı biçimde bir kanun çıkarılıp; yurtdışına turistik gezi, Hac ve Umre ziyareti yapan yurttaşlardan depreme dayanıksız konutlar hızla kentsel dönüşüme tabi tutmak için belirli oranlarda para tahsil edilmeli. Ayrıca hükümet bu uğurda bütçe olanaklarını zorlayarak kaynak aktarmalı...

Umuyor ve diliyorum böyle bir uygulama için gerekli açıklamalar yapılır, halkımız bilgilendirilir. Elde edinilecek kaynak belirlenen amaçlar için kullanılacağına halkımız kani olursa ulusça deprem korkusu ile yaşamaktan azat oluruz.